ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆ

Հայաստանի Հանրապետություն, 0002 Երևան, Ղազար Փարպեցի, 9բ
հեռ.՝ + 374 10 53 76 62, 53 35 41, 53 00 67, հեռապատճեն՝ + 374 10 53 56 61
Էլ. փոստ՝ meo@ypc.am

ԶԼՄ-ՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄՆԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայկական երկրորդ հեռուստաալիքի»
2021թ. մայիսի 27-ի և հունիս 1-ի
«Հայելի ակումբ» հաղորդումների կապակցությամբ
Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի
դիմումի վերաբերյալ

Դիտորդ մարմնի կազմը՝

Դավիթ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ
Նարինե ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ
Ռուբեն ԲԱԲԱՅԱՆ
Շուշան ԴՈՅԴՈՅԱՆ
Կարինե ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Մեսրոպ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ
Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ
Գնել ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ
Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ
Արա ՇԻՐԻՆՅԱՆ
Նունե ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Անժելա ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ա. ՓԱՍՏԵՐ

2021թ. հունիսի 7-ին ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինն ստացել է Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի դիմումը «Հայկական երկրորդ հեռուստաալիքի» 2021թ. մայիսի 27-ի ժամը 14:16:13-14:37:06 և հունիսի 1-ի 14:29:36-15:01:09-ը հեռարձակած «Հայելի ակումբ» հաղորդումների կապակցությամբ:

Հանձնաժողովն ակնկալում է ստանալ Դիտորդ մարմնի դիրքորոշումը վերոնշյալ տեսալսողական հաղորդումների ընթացքում հնչեցված արտահայտությունների վերաբերյալ:

Հարցազրույցի ձևաչափի վերոնշյալ հաղորդումներում (հյուրը՝ 7-րդ գումարման ԱԺ պատգամավոր Գևորգ Պետրոսյան) հնչում են անվայելուչ արտահայտություններ, վիրավորական ձևակերպումներ, ատելության խոսք և հայհոյանք:

2021թ հունիսի 15-ին ԴՄ-ն նախաձեռնեց առցանց ձևաչափով դիմումի քննարկումը:

Բ. ԷԹԻԿԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐ

I. Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագիր

1.4. Հստակ սահմանազատել փաստերի և տեղեկությունների շարադրանքը՝ կարծիքներից, վերլուծություններից և մեկնաբանություններից:

1.5. Վերլուծություններ և մեկնաբանություններ կատարելիս հիմնվել ստույգ փաստերի և հավաստի տեղեկությունների վրա:

4.2. Այն դեպքում, երբ խոսքի ազատությունը հակասության մեջ է մտնում մարդու մյուս հիմնարար իրավունքների հետ, լրատվամիջոցն ինքնուրույն է վճռում, թե ինչին տալ նախապատվությունը, և պատասխանատվություն է կրում իր վճռի համար:

5.1. Խուսափել մարդկանց հանդեպ նախապաշարված վերաբերմունքից՝ նրանց ցեղային, սեռային, տարիքային, կրոնական, ազգային, աշխարհագրական պատկանելության, սեռական կողմնորոշման, ֆիզիկական արատների, արտաքինի կամ սոցիալական կարգավիճակի պատճառով:

5.2. Որևէ ձևով չքարոզել ազգային, կրոնական թշնամանք և անհանդուրժողականություն, քաղաքական, սոցիալական, սեռական և լեզվական հայտանիշներով խտրականություն, բացառել ատելության խոսքը:

6.1. Աջակցել կարծիքների ազատ փոխանակմանը, անկախ նրանից, որ այդ կարծիքները կարող են տարբերվել խմբագրական տեսակետներից:

II. ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի աշխատակարգ

4.7. Տեսալսողական մեդիա ծառայություններ մատուցողների գործունեությանը վերաբերող էթիկական խնդիրների առնչությամբ պատշաճ դիմող է ճանաչվում Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը («Տեսալսողական մեդիայի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով)՝ որպես ոլորտը կարգավորող պետական մարմին, որը լիազորված է նաև հետևելու այդ ԶԼՄ-ների՝ մասնագիտական էթիկայի նորմերի պահպանմանը: ՀՌՀ-ից ստացված դիմումները քննվում են գործող ընթացակարգով, ինչի արդյունքում, եթե վեճը վերաբերում է Կանոնագիրը ստորագրած հեռուստաընկերությանը կամ ռադիոընկերությանը, ԴՄ-ն տրամադրում է եզրակացություն, իսկ մյուս դեպքերում՝

փորձագիտական կարծիք, կամ հանդես է գալիս հայտարարությամբ։

Գ. ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄՆԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը՝

գնահատելով, որ

- Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը շարունակում է ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի դիրքորոշումը ստանալու ակնկալիքով նպաստել երկրում լրատվամիջոցների ինքնակարգավորման նախաձեռնության կարևորմանն ու ամրապնդմանը,

ընդգծելով, որ

- ատելության խոսքը տարածվում է այն գեներացնելու միջոցով, երբ հնչած առաջին նման խոսքին հասարակությունը չի հակազդում, հետևում է կրկնությունների միջոցով դրա հետագա տարածումը՝ ավելի ու ավելի ահագնացող բնույթ կրելով,

- պիտակավորումը ատելության խոսքի հիմնարար բաղադրիչներից է,

նկատի առնելով, որ

- խնդրո առարկա հարցազրույցները հեռարձակվում էին տեսագրմամբ, ոչ՝ ուղիղ եթերով, ինչպես նաև այն, որ հաղորդման հեղինակ, «Հայելի» ակումբի համակարգող Անժելա Թովմասյանը տվյալ հյուրին պարբերաբար է հրավիրում հարցազրույցի, և վերջինս ժամանակ առ ժամանակ օգտագործում է անպարկեշտ բառապաշար, մի քանի անգամ կրկնելով հայհոյախառն արտահայտությունները, իսկ հեռուստաընկերությունը շարունակում է ամբողջությամբ, առանց խմբագրումների հեռարձակել դրանք,

ընդգծելով, որ

- վերոնշյալ հարցազրույցները կամ դրանցից հատվածներ հեռարձակել են նաև հայաստանյան այլ լրատվամիջոցներ, մինչդեռ Հանձնաժողովը դիմում է միայն Հ2-ի կապակցությամբ,

արձանագրում է՝

1. Լրագրողը հնարավորություն ունի և պարտավոր է զրուցակցի

կողմից ատելության և ոչ էթիկական խոսք հնչելու դեպքում ընդհատել վերջինիս և նրան հնարավորինս բերել քաղաքավարության դաշտ: Իսկ հենց լրագրողի կամ լրատվամիջոցի կողմից նման բառապաշարի կիրառումը կամ խրախոսումը խստորեն հակասում է միջազգային և հայաստանյան լրագրողական էթիկայի կանոններին: Մանավանդ, երբ անպարկեշտ, կոպիտ վիրավորանք պարունակող արտահայտությունների շարունակական հնչեցումը բովանդակային առումով ոչ մի բան չի ավելացնում հիմնական խոսքի իմաստը լսարանի կողմից ընկալելու համար:

2. Տեսագրված հաղորդումները հեռարձակելուց առաջ հեռուստաընկերությունը հնարավորություն ուներ մոնտաժելու նյութը, հարցազրույց տվողի մտքերը ամբողջությամբ փոխանցելու, անհրաժեշտության դեպքում ներառելու հաղորդավարի խոսքը՝ սակայն հեռացնելով ոչ էթիկական արտահայտությունները:

ԴՄ-ն կոչ է անում՝

- Հատկապես հեռարձակվող լրատվամիջոցներին՝ հետևելու սեփական եթերներին և հնարավորինս բացառելու ատելության խոսքի, հայհոյանքի տարածումը հանրության շրջանում,

- Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովին՝ հետևողական լինել հեղինակազրկված մյուս հեռարձակողների եթերում ևս վերոնշյալ էթիկական նորմերի խախտումների հայտնաբերման, դրանք մասնագիտական քննարկման նյութ դարձնելու և հետագայում նման խոսքը հնարավորինս բացառելու ուղղությամբ:

ԶԼՄ-ՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆԸ՝ հիշեցնում է, որ Կանոնագիրը ստորագրած լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները, ընդունելով իրենց իսկ կողմից ընտրված Դիտորդ մարմնի իրավասությունը՝ քննելու իրենց գործողությունների ու հրապարակումների համապատասխանությունը Կանոնագրի դրույթներին, պատրաստակամություն են հայտնել՝ ԴՄ-ի որոշումը հրապարակելու իրենց լրատվամիջոցներում:

Ընդունվել է 2021թ. հուլիսի 12-ին՝
ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի հետևյալ կազմով՝

Դավիթ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ, «Մեդիամաքս» լրատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր

Ռուբեն ԲԱԲԱՅԱՆ, Երևանի Հովհաննես Թումանյանի անվան պետական տիկնիկային թատրոնի տնօրեն

Շուշան ԴՈՅԴՈՅԱՆ, Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի նախագահ

Կարինե ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, Գյումրիի «ԳԱԼԱ» հեռուստաընկերության գործադիր տնօրեն

Արա ՂԱԶԱՐՅԱՆ, իրավաբան

Աշոտ ՄԵԼԻՔՅԱՆ, Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեի նախագահ

Գնել ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ, «Արմենիա» հեռուստաընկերության «Ժամը» լրատվական հաղորդման գլխավոր խմբագիր, «Newmag» ամսագրի գլխավոր խմբագիր

Բորիս ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ, Երևանի մամուլի ակումբի նախագահ

Նունե ՍԱՐԳՍՅԱՆ, Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոնի գործադիր տնօրեն

Անժելա ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ, Արմավիրի «Ալտ» հեռուստաընկերության խմբագիր

Գեղամ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ, Media.am-ի պրոդյուսեր

ԶԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմինը ձևավորվել է ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների կողմից, որոնք այս պահին թվով 69-ն են: ԴՄ-ն իր եզրակացություններում ղեկավարվում է Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների Կանոնագրով, որն ընդունվել է 2007 թվականի մարտի 10-ին, վերախմբագրվել՝ ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը միացած լրատվամիջոցների 2015 թվականի մայիսի 16-ի ընդհանուր ժողովում: